

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i tilläggsprotokollet till Europeiska sociala stadgan angående ett kollektivt klagomålsförfarande

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner tilläggsprotokollet till Europeiska sociala stadgan angående ett kollektivt klagomålsförfarande.

Tilläggsprotokollet kompletterar övervakningssystemet enligt stadgan. I dagens läge baserar sig detta system på rapporter som parterna skall göra upp med vissa mellanrum. Tilläggsprotokollet gör det möjligt att anföra kollektivt klagomål. Denna rätt tillerkänns internationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som uppfyller vissa villkor, andra internationella icke-statliga organisationer, representativa nationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt, efter förklaring av en part, andra nationella icke-statliga organisationer. En organisation kan anföra klagomål hos Europarådets generalsekreterare då den anser att någon bestämmelse i stadgan har tillämpats på ett otillfredsställande sätt. Organisationerna kan inte anföra klagomål som gäller ett en-

skilt fall. Ett kollektivt klagomål kan resultera i att ministerkommittén antar en rekommendation som är riktad till den berörda staten.

Tilläggsprotokollet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av en månad efter den dag då fem av Europarådets medlemsstater som är fördragsslutande parter i stadgan har meddelat sitt samtycke till att vara bundna av protokollet. För en medlemsstat som därefter meddelar sitt samtycke träder tilläggsprotokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av en månad efter dagen för deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet.

I propositionen ingår ett lagförslag om godkännande av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till lagstiftningens område. Lagen avses träda i kraft vid samma tidpunkt som tilläggsprotokollet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och ärendets beredning

Europeiska sociala stadgan upprättades i Turin den 18 oktober 1961 och den avser att trygga och främja de sociala rättigheterna i Europa. I stadgan godkänner parterna en målsättning som skall garantera sociala rättigheter för alla, utan åtskillnad. Bestämmelserna i stadgan kompletteras av ett tilläggsprotokoll som upprättades i Strasbourg den 5 maj 1988.

Finland undertecknade Europeiska sociala stadgan och dess tilläggsprotokoll den 9 februari 1990 och godkände dem den 29 april 1991. För Finlands del trädde stadgan i kraft den 29 maj 1991 (FördrS 43 - 44/1991) och tilläggsprotokollet den 4 september 1992 (FördrS 84/1992).

Den reviderade sociala stadgan (European Treaty Series no 163) öppnades för undertecknande den 3 maj 1996 då även Finland undertecknade den. Hittills har 14 medlems-

stater i Europarådet undertecknat den reviderade stadgan. Den reviderade stadgan träder i kraft när tre medlemsstater har ratificerat eller godkänt den. Tills vidare har den reviderade stadgan inte ratificerats eller godkänts av en enda stat. Den reviderade stadgan kommer att ersätta Europeiska sociala stadgan från år 1961 och 1988 års protokoll till stadgan.

Genomförandet av stadgan övervakas med hjälp av rapporter om tillämpningen av bestämmelser i stadgan, som de fördragsslutande parterna gör upp på bestämda tider. Rapporterna tillställs Europarådets generalsekretärare. Detta övervakningssystem enligt fördraget i del IV i stadgan ändrades genom ett ändringsprotokoll som upprättades i Turin den 21 oktober 1991 (European Treaty Series no 142). Ändringarna förtydligar arbetsfördelningen mellan olika övervakningsorgan och ökar icke-statliga organisationers påverkningsmöjligheter vid rapporteringen. Finland undertecknade ändringsprotokollet den 16 mars 1992 och godkände det den 18 augusti 1994. Ändringsprotokollet träder i kraft när samtliga fördragsslutande parter till stadgan har ratificerat eller godkänt det. Tills vidare har 13 stater av 22 ratificerat eller godkänt ändringsprotokollet. Genom beslut av ministerkommittén tillämpas dock protokollets bestämmelser redan nu i praktiken.

Arbetet med tilläggsprotokollet om kollektivt klagomålsförfarande inleddes i kommittén för sociala stadgan (Charte-Rel) 1991. I arbetet i kommittén deltog företrädare från social- och hälsovårdsministeriet och arbetsministeriet.

Ministerkommittén antog tilläggsprotokollet vid sitt möte den 22 juni 1995. Före beslutet hade den inhämtat den oberoende expertkommitténs och den parlamentariska församlingens syn på saken.

Tilläggsprotokollet öppnades för undertecknande i samband med det 97:e ministermötet den 9 mars 1995. Denna dag undertecknades tilläggsprotokollet även av Finland.

Till tilläggsprotokollet hör en förklarande kommentar. Den är dock inte en del av tilläggsprotokollet och ställningstagandena är inte heller juridiskt bindande på något annat sätt.

Utrikesministeriet skickade tilläggsprotokollet för utlåtande till justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, under-

visningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, riksdagens justitieombudsman, justitiekanslerämbetet, högsta förvaltningsdomstolen, folkpensionsanstalten och flera arbetsmarknadsorganisationer, medborgarorganisationer, föreningar, ombudsmän och delegationer. I så gott som alla utlåtanden förordades ett godkännande.

Regeringens proposition om godkännande av tilläggsprotokollet har gjorts upp vid utrikesministeriet i samråd med social- och hälsovårdsministeriet och arbetsministeriet.

2. Behovet av ett tilläggsprotokoll

Tilläggsprotokollet utvidgar organisationernas möjligheter att delta i övervakningen av genomförandet av stadgan. För närvarande baserar sig tillsynen på rapporter som staterna med stöd av artiklarna 21 och 22 avger vid bestämda tidpunkter. Enligt artikel 23 skall kommentarer inbegäras till regeringens rapporter av de nationella organisationer som är anslutna till internationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som är representerade vid sammanträden med regeringskommittén. I Finland betyder detta följande arbetsmarknadsorganisationer: Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Tekniska Funktionärsorganisationers Centralförbund FTFC rf, AKAVA rf, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT rf och Servicearbetsgivarna rf.

Det kollektiva klagomålsförfarande som tilläggsprotokollet skapar gör det möjligt för de nämnda internationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna och deras nationella medlemsorganisationer samt dessutom även för andra representativa nationella arbetsmarknadsorganisationer och för internationella icke-statliga organisationer som uppfyller vissa villkor att delta i övervakningen genom att anföra klagomål över otillfredsställande tillämpning av bestämmelserna i stadgan. En fördragsslutande part kan även ge representativa nationella icke-statliga organisationer inom sin jurisdiktion vilka uppfyller vissa villkor rätt att anföra klagomål.

Organisationerna kan anföra klagomål över påstådd diskrepans mellan den fördragsslutande statens lagstiftning eller praxis och bestämmelserna i stadgan. Med kollektivt klagomålsförfarande avses inte anförande av klagomål i ett enskilt fall i avsikt att söka ändring. De kollektiva klagomålen hand-

läggs i den oberoende expertkommittén. Som en följd av ett sådant klagomål kan ministerkommittén lämna en rekommendation till staten i fråga. Den fördragsslutande parten skall i sin följande rapport redogöra för de åtgärder som den har vidtagit med anledning av rekommendationen.

3. Propositionens verkningar på ekonomi och organisation

Propositionen har inga direkta ekonomiska eller organisatoriska konsekvenser. Det kan dock antas att kollektiva klagomål kommer att anföras också mot Finland. Att svara på dem och att eventuellt kommentera klagomål som anförts mot andra fördragsslutande par-

ter kommer att medföra extra arbete som kräver särskild sakkunskap vid framför allt social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet och utrikesministeriet.

4. Verkningar för den enskilde

Propositionen har inga direkta konsekvenser för den enskilde. Organisationerna kan inte anföra klagomål om kränkningar som gäller enskilda personer. Rekommendationer som eventuellt riktas till Finland kan dock påverka den enskildes ställning genom ändringar som blir aktuella i lagstiftning eller praxis. I detta hänseende stärker tilläggsprotokollet den enskildes ställning enligt stadgan och 1988 års tilläggsprotokoll.

DETALJMOTIVERING

1. Tilläggsprotokollets innehåll

Artikel 1. I artikeln räknas de organisationer upp som har rätt att anföra klagomål mot de fördragsslutande parterna i tilläggsprotokollet. En nationell organisation får anföra klagomål endast mot en stat vars jurisdiktion den omfattas av.

I det inledande stycket i artikeln tillerkänner de fördragsslutande parterna vissa organisationer rätten att anföra kollektiva klagomål. Dessa organisationer räknas upp under tre olika punkter: a) internationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer enligt artikel 27 stycke 2 i stadgan, b) andra internationella icke-statliga organisationer, och c) representativa nationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

Organisationer enligt punkt a är de internationella arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer som kan delta i arbetet i regeringskommittén enligt artikel 27 stycke 2 i egenskap av observatörer.

Enligt punkt b kan klagomål anföras av andra internationella icke-statliga organisationer med rådgivande status hos Europarådet. Dessa organisationer skall dessutom stå upptagna i en lista som regeringskommittén har upprättat för ändamålet. En organisation skall meddela regeringskommittén att den önskar bli upptagen på listan. Ett villkor är att organisationen har särskild sakkunskap i frågor som regleras av stadgan.

Enligt punkt c har representativa nationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer rätt att anföra klagomål mot åtgärder av den fördragsslutande part vars jurisdiktion de omfattas av. Enligt artikel 23 i stadgan har nationella organisationer som är medlemmar av internationella arbetsgivar- eller arbetstagarorganisationer som anges i artikel 27 i stadgan rätt att få en kopia av den rapport som översänts av regeringen och att kommentera rapporten. Dessa organisationer har också rätt att anföra klagomål mot denna fördragsslutande part.

Aven andra representativa nationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer har rätt att anföra klagomål. I sista hand avgörs rätten för organisationerna i punkt c att anföra klagomål av den oberoende expertkommittén då den granskar klagomålet som organisationen lämnat in. Enligt den förklarande kommentaren till tilläggsprotokollet skall den oberoende expertkommittén beakta bl.a. antalet medlemmar i organisationen och dess påverkningsmöjligheter i de nationella arbetsmarknadsförhandlingarna då rätten att anföra klagomål avgörs.

Artikel 2. Enligt stycke 1 i artikeln får en fördragsslutande part vid undertecknandet av protokollet eller vid deponeringen av sitt ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument förklara att den tillerkänner representativa nationella icke-statliga organisationer inom sin jurisdiktion, vilka har sär-

skild sakkunskap i frågor som regleras av stadgan, rätt att anföra klagomål.

Enligt den förklarande kommentaren till tilläggsprotokollet får en fördragsslutande part inte begränsa möjligheten att anföra klagomål till att gälla endast sådana organisationer som parten utser. Rätten får inte heller begränsas till att avse endast en del av artiklarna i stadgan som parten har utfäst sig att följa enligt artikel 20, styckena 1 till 3. Den oberoende expertkommittén beslutar i sista hand om en nationell organisation uppfyller de krav som anges i artikeln och om kommittén kommer att ta upp organisationens klagomål till behandling.

Enligt stycke 2 i artikeln kan en sådan förklaring också avges för en bestämd tidsperiod.

I stycke 3 i artikeln bestäms att förklaringen skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare som skall tillställa de fördragsslutande parterna en kopia av den. Förklaringen skall även offentliggöras.

Finland avser att avge den i denna artikel avsedda förklaringen tills vidare.

Artikel 3. Artikeln begränsar rätten att anföra klagomål för de internationella icke-statliga organisationer som avses i artikel 1 punkt b och de nationella icke-statliga organisationer som avses i artikel 2 till att endast gälla frågor som dessa organisationer har erkänd särskild sakkunskap i.

Artikel 4. Artikeln fastställer formaliteterna för ett klagomål. Ett klagomål skall anföras skriftligen och det skall gälla en sådan bestämmelse i stadgan som har godtagits av den berörda fördragsslutande parten. Klagomålet skall också ange i vilket hänseende den fördragsslutande parten inte har säkerställt en tillfredsställande tillämpning av bestämmelsen i fråga.

Enligt den förklarande kommentaren till tilläggsprotokollet får den oberoende expertkommittén i sin arbetsordning fastställa närmare villkor för upptagandet till behandling. Enligt denna kan ett klagomål tas upp till behandling även om ett mål av samma typ har anhängiggjorts i ett nationellt eller internationellt organ. Att en fråga som gäller klagomålet behandlas i samband med regeringens rapport utgör inte heller nödvändigtvis ett hinder för behandlingen av ett klagomål.

Artikel 5. Artikeln fastställer vem klagomålet skall sändas till samt hur informationen om ett klagomål skall delges parterna och den oberoende expertkommittén. Klagomålet

skall sändas till generalsekreteraren som skall erkänna mottagandet av det och underrätta den berörda fördragsslutande parten. Generalsekreteraren skall även vidarebefordra klagomålet till den oberoende expertkommittén.

Artikel 6. Artikeln bestämmer om åtgärder som skall vidtas av den oberoende expertkommittén för att utreda om ett klagomål kan tas upp till behandling. Kommittén kan anmoda den berörda fördragsslutande parten och den organisation som har anfört klagomålet att inom en viss tidsrymd lämna skriftliga upplysningar och kommentarer om huruvida klagomålet kan tas upp till behandling.

Upplysningarna som inlämnats av de två parterna skall granskas och klagomålet kan tas upp till behandling endast om den berörda fördragsslutande parten har haft tillfälle att bemöta klagomålet. Den oberoende expertkommittén behöver dock inte inbegära upplysningar av den fördragsslutande parten om det är uppenbart att klagomålet inte uppfyller de kriterier som är en förutsättning för att ett klagomål skall tas upp till behandling.

Artikel 7. Artikeln reglerar arbetet i den oberoende expertkommittén efter det att ett klagomål har tagits upp till behandling.

Enligt stycke 1 i artikeln skall generalsekreteraren underrätta de fördragsslutande parterna i stadgan när ett klagomål tagits upp till behandling. Det är dock endast de stater som är parter i tilläggsprotokollet som får inkomma med kommentarer, om de så önskar. Inom utsatt tid skall den berörda fördragsslutande parten och den organisation som har anfört klagomålet skriftligen inkomma med alla förklaringar och upplysningar som hänför sig till klagomålet. Av ena eller flera fördragsslutande parterna skall inkomma med eventuella kommentarer inom samma tid.

I stycke 2 tar man hänsyn till de internationella arbetsmarknadsorganisationernas centrala ställning. Inom utsatt tid får de inkomma med kommentarer i frågan, om klagomålet har anförts av en nationell arbetsgivar- eller arbetstagarorganisation eller av en annan nationell eller internationell icke-statlig organisation.

Enligt stycke 3 får den fördragsslutande part som är föremål för ett klagomål och den organisation som anfört klagomålet kommentera förklaringar, upplysningar eller kommentarer som eventuellt inkommit från

andra genom att inom utsatt tid inkomma med ytterligare upplysningar med anledning av dem.

Stycke 4 gör det möjligt för den oberoende expertkommittén att hålla förhör med den fördragsslutande parten och den som anfört klagomålet. Förhör kan också hållas på begäran av endera parten.

Artikel 8. I stycke 1 i artikeln bestäms om innehållet i den rapport som upprättas av den oberoende expertkommittén. Rapporten skall innehålla uppgifter om behandlingen av klagomålet och slutsatser om huruvida den berörda fördragsslutande parten har genomfört den aktuella stadgebestämmelsen på ett tillfredsställande sätt. Kommittén gör en juridisk prövning av klagomålet.

Stycke 2 innehåller bestämmelser om distribution och offentliggörande av rapporten. Rapporten överlämnas till ministerkommittén, till den organisation som har anfört klagomålet och till de fördragsslutande parterna i stadgan, vilka dock inte har rätt att offentliggöra den. Rapporten skall offentliggöras när den överlämnas till den parlamentariska församlingen. Detta sker antingen då ministerkommittén har antagit den resolution som avses i artikel 9 eller högst fyra månader efter det att rapporten överlämnades till ministerkommittén.

Artikel 9. Artikeln gäller behandlingen av rapporten i ministerkommittén.

Enligt stycke 1 antar ministerkommittén med enkel majoritet en resolution i frågan på grundval av den oberoende expertkommitténs rapport. En rekommendation till den berörda fördragsslutande parten skall dock antas med två tredjedels majoritet. Endast de fördragsslutande parterna i stadgan kan delta i beslutsfattandet.

Enligt den förklarande kommentaren kan ministerkommittén inte häva den oberoende expertkommitténs juridiska bedömning, men den kan återropa sociala och ekonomiska omständigheter för sitt beslut.

I stycke 2 konstateras att om den oberoende expertkommitténs rapport för fram nya omständigheter, kan ministerkommittén på begäran av den berörda fördragsslutande parten besluta att den skall konsultera regeringskommittén i frågan. Beslutet skall fattas med två tredjedels majoritet.

Artikel 10. Artikeln avser att säkerställa tillsynen av efterlevnaden av rekommendationen. Den fördragsslutande part som rekommendationen riktas till skall i sin näst-

följande rapport lämna upplysningar om de åtgärder som den vidtagit för att verkställa rekommendationen.

Artikel 11. Artikeln föreskriver att tilläggsprotokollet om kollektivt klagomålsförfarande skall tillämpas på stadgan och på de materiella artiklarna i del II av 1988 års tilläggsprotokoll till stadgan till de delar dessa artiklar har antagits av den berörda fördragsslutande parten.

Enligt den förklarande kommentaren till tilläggsprotokollet skall i eventuella framtida protokoll till stadgan intas en bestämmelse om att tilläggsprotokollet om kollektivt klagomålsförfarande också skall tillämpas på dem.

Artikel 12. Denna artikel avser att undvika tolknings- och tillämpningsproblem i fråga om den första punkten i del III av bilagan till stadgan. I artikeln konstateras att bestämmelsens lydelse ändras så att tillämpningen av åtagandena enligt stadgan är underkastad den övervakning som avses i del IV av stadgan och den övervakning som avses i detta tilläggsprotokoll.

Artikel 13. Artikeln innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om undertecknande, ratificering, godtagande och godkännande. För att bli bunden av tilläggsprotokollet skall en medlemsstat ha ratificerat stadgan tidigare eller ratificera stadgan samtidigt som den uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av protokollet.

Artikel 14. Artikeln innehåller en bestämmelse om ikraftträdandet av tilläggsprotokollet. Enligt denna träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av en månad efter den dag då fem medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet.

För en medlemsstat som därefter uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av protokollet träder det i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av en månad efter dagen för deponeering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet.

Artikel 15. Artikeln innehåller en bestämmelse om uppsägning av tilläggsprotokollet. Protokollet kan sägas upp när som helst genom notifikation som överlämnas till Europarådets generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av tolv månader efter den dag då ge-

neralsekreteraren mottog notifikationen.

Artikel 16. Artikeln innehåller den sedvanliga slutbestämmelsen om depositariens, dvs. Europarådets generalsekreterares skyldigheter att informera om åtgärder, notifikationer och förklaringar som gäller tilläggsprotokollet.

2. Ikraftträdande

Tilläggsprotokollet träder i kraft internationellt den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av en månad efter den dag då fem medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet enligt bestämmelserna i artikel 13. Tills vidare har fyra medlemstater ratificerat eller godkänt tilläggsprotokollet.

För varje medlemsstat som därefter uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av protokollet skall det träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av en månad efter dagen för deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet.

Den lag som ingår i propositionen avses träda i kraft samtidigt som tilläggsprotokollet.

3. Behovet av riksdagens samtycke

Vissa bestämmelser i Europeiska sociala stadgan och i dess första tilläggsprotokoll har satts i kraft genom en lag (843/1991). I samband med behandlingen av regeringens proposition om stadgan (RP 266/1990 rd) konstaterade riksdagens utrikesutskott (UtUB 32/1990 rd) och social- och hälsovårds-

utskott (ShUU 14/1990 rd) att stadgan delvis utgör sådan reglering av central betydelse för individens rättsställning som enligt finsk uppfattning skall genomföras på lagnivå.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande (GrUU 21/1995 rd) med anledning av regeringens proposition om protokoll nr 11 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (RP 143/1995 rd) att protokollet ändrar den gällande människorättskonventionen på ett väsentligt sätt, framför allt övervakningsförfarandet enligt konventionen. Protokollet innehåller sålunda bestämmelser som kräver riksdagens samtycke.

Tilläggsprotokollet till den sociala stadgan innebär en väsentlig ändring av det fördrag som riksdagen godkänt, eftersom protokollet utvidgar övervakningsförfarandet enligt stadgan.

Tilläggsprotokollet innehåller sålunda bestämmelser som enligt 33 § regeringsformen hör till lagstiftningens område och kräver samtycke av riksdagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås,

att Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i det i Strasbourg den 9 november 1995 ingångna tilläggsprotokollet till Europeiska sociala stadgan angående ett kollektivt klagomålsförfarande.

Eftersom tilläggsprotokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i tilläggsprotokollet till Europeiska sociala stadgan
angående ett kollektivt klagomålsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Bestämmelserna i det i Strasbourg den 9 november 1995 ingångna tilläggsprotokollet till Europeiska sociala stadgan angående ett kollektivt klagomålsförfarande är, för så vitt de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §
Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Helsingfors den 15 maj 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Utrikesminister *Tarja Halonen*

TILLÄGGSPROTOKOLL

TILL EUROPEISKA SOCIALA STADGAN ANGÅENDE ETT KOLLEKTIVT KLAGOMÅLSFÖRFARANDE

Inledning

Medlemsstaterna i Europarådet, som har undertecknat detta protokoll till Europeiska sociala stadgan, som öppnades för undertecknande i Turin den 18 oktober 1961 (nedan kallad "stadgan"),

som är beslutna att vidta nya åtgärder för att förbättra det faktiska genomförandet av de sociala rättigheter som tillförsäkras genom stadgan,

som anser att detta mål kan uppnås särskilt genom inrättande av ett kollektivt klagomålsförfarande, som bland annat skulle stärka deltagandet av arbetsgivare, arbetstagare och icke-statliga organisationer,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

De fördragsslutande parterna i detta protokoll tillerkänner följande organisationer rätten att anföra klagomål över påstådd otillfredsställande tillämpning av stadgan:

a) internationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som avses i artikel 27 stycke 2 i stadgan,

b) andra internationella icke-statliga organisationer med konsultativ status hos Europarådet och som står upptagna i en av regeringskommittén för ändamålet upprättad lista,

c) representativa nationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer inom den fördragsslutande parts jurisdiktion mot vilken de har anfört klagomål.

Artikel 2

1. Varje fördragsslutande part får även, när den uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av detta protokoll enligt bestämmelserna i artikel 13 eller när som helst därefter, förklara att den tillerkänner varje annan representativ nationell icke-statlig organisation inom sin jurisdiktion som har särskild sakkunskap i frågor som regleras av stadgan,

PROTOCOLE ADDITIONNEL

À LA CHARTE SOCIALE EUROPÉENNE PRÉVOYANT UN SYSTÈME DE RÉCLAMATIONS COLLECTIVES

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Protocole à la Charte sociale européenne, ouverte à la signature à Turin le 18 octobre 1961 (ci-après dénommée la «Charte»);

Résolus à prendre de nouvelles mesures propres à améliorer la mise en œuvre effective des droits sociaux garantis par la Charte;

Considérant que ce but pourrait être atteint en particulier par l'établissement d'une procédure de réclamations collectives qui, entre autres, renforcerait la participation des partenaires sociaux et des organisations non gouvernementales,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Les Parties contractantes au présent Protocole reconnaissent aux organisations suivantes le droit de faire des réclamations alléguant une application non satisfaisante de la Charte:

a) les organisations internationales d'employeurs et de travailleurs, visées au paragraphe 2 de l'article 27 de la Charte;

b) les autres organisations internationales non gouvernementales dotées du statut consultatif auprès du Conseil de l'Europe et inscrites sur la liste établie à cet effet par le Comité gouvernemental;

c) les organisations nationales représentatives d'employeurs et de travailleurs relevant de la juridiction de la Partie contractante mise en cause par la réclamation.

Article 2

1. Tout Etat contractant peut, en outre, lorsqu'il exprime son consentement à être lié par le présent Protocole, conformément aux dispositions de l'article 13, ou à tout autre moment par la suite, déclarer reconnaître le droit de faire à son encontre des réclamations aux autres organisations nationales non gouvernementales représentatives relevant de

rätten att anföra klagomål mot den.

2. Sådana förklaringar kan avges för en bestämd tidsperiod.

3. Förklaringarna skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare som skall tillställa de fördragsslutande parterna kopior av dem och offentliggöra dem.

Artikel 3

De internationella och nationella icke-statliga organisationer som avses i artikel 1 stycke b respektive artikel 2 får framföra klagomål i enlighet med det förfarande som beskrivs i ovannämnda bestämmelser endast i sådana frågor beträffande vilka de har erkänd särskild sakkunskap.

Artikel 4

Klagomål skall anföras skriftligen, innehålla en hänvisning till en bestämmelse i stadgan som har godtagits av den berörda fördragsslutande parten och ange i vilket hänseende denna inte har säkerställt en tillfredsställande tillämpning av ifrågavarande bestämmelse.

Artikel 5

Klagomål skall sändas till generalsekreteraren som skall erkänna mottagandet av det, underrätta den berörda fördragsslutande parten och utan dröjsmål vidarebefordra det till den oberoende expertkommittén.

Artikel 6

Den oberoende expertkommittén kan anmoda den berörda fördragsslutande parten och den organisation som har anfört klagomålet att, inom den tidsrymd som den bestämmer, inlämna skriftliga upplysningar och kommentarer om huruvida klagomålet kan tas upp till behandling.

Artikel 7

1. Om den oberoende expertkommittén finner att ett klagomål kan tas upp till behandling skall den underrätta de fördragsslutande parterna i stadgan genom generalsekreteraren. Den skall anmoda den berörda fördragsslutande parten och den organisation som anfört klagomålet att, inom den tidsrymd som den bestämmer, skriftligen inkomma med förklaringar eller upplysningar som hänför sig till klagomålet och anmoda

sa juridiction et qui sont particulièrement qualifiées dans les matières régies par la Charte.

2. Ces déclarations peuvent être faites pour une durée déterminée.

3. Les déclarations sont remises au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe qui en transmet copies aux Parties contractantes, et qui en assure la publication.

Article 3

Les organisations internationales non gouvernementales et les organisations nationales non gouvernementales, mentionnées respectivement à l'article 1.b et à l'article 2, ne peuvent présenter des réclamations selon la procédure prévue auxdits articles que dans les domaines pour lesquels elles ont été reconnues particulièrement qualifiées.

Article 4

La réclamation doit être présentée sous forme écrite, porter sur une disposition de la Charte acceptée par la Partie contractante mise en cause et indiquer dans quelle mesure cette dernière n'aurait pas assuré d'une manière satisfaisante l'application de cette disposition.

Article 5

Toute réclamation est adressée au Secrétaire Général qui en accuse réception, en informe la Partie contractante mise en cause et la transmet immédiatement au Comité d'experts indépendants.

Article 6

Le Comité d'experts indépendants peut demander à la Partie contractante mise en cause et à l'organisation auteur de la réclamation de lui soumettre par écrit, dans un délai qu'il aura fixé, des renseignements et des observations sur la recevabilité de la réclamation.

Article 7

1. S'il décide qu'une réclamation est recevable, le Comité d'experts indépendants en informe, par l'intermédiaire du Secrétaire Général, les Parties contractantes à la Charte. Il demande à la Partie contractante mise en cause et à l'organisation auteur de la réclamation de lui soumettre par écrit, dans un délai qu'il aura fixé, toutes explications ou informations appropriées, et aux autres Parties contractantes au présent Protocole les

de övriga fördragsslutande parterna i detta protokoll att inom samma tidsrymd inkomma med de kommentarer de önskar avge.

2. Om klagomålet har anförts av en nationell arbetsgivar- eller arbetstagarorganisation eller av någon annan nationell eller internationell icke-statlig organisation, skall den oberoende expertkommittén underrätta de internationella arbetsgivar- eller arbetstagarorganisationer som avses i artikel 27 stycke 2 i stadgan genom generalsekretären och anmoda dem att inkomma med kommentarer inom den tidsrymd som den bestämmer.

3. På grundval av de förklaringar, upplysningar eller kommentarer som inkommer enligt stycke 1 och 2 i denna artikel, får den berörda fördragsslutande parten och den organisation som anfört klagomålet inkomma med ytterligare skriftliga upplysningar eller kommentarer inom den tidsrymd som den oberoende expertkommittén bestämmer.

4. Vid prövningen av klagomålet äger den oberoende expertkommittén rätt att hålla förhör med företrädare för parterna.

Artikel 8

1. Den oberoende expertkommittén skall upprätta en rapport med en redogörelse för de åtgärder den vidtagit för att pröva klagomålet och lägga fram sina slutsatser om hurvida den berörda fördragsslutande parten har säkerställt en tillfredsställande tillämpning av den bestämmelse i stadgan som klagomålet avser.

2. Rapporten skall överlämnas till ministerkommittén. Den skall även överlämnas till den organisation som har anfört klagomålet och till de fördragsslutande parterna i stadgan, vilka inte har rätt att offentliggöra den.

Den skall överlämnas till den parlamentariska församlingen och offentliggöras samtidigt med den resolution som avses i artikel 9 eller högst fyra månader efter det att den har överlämnats till ministerkommittén.

Artikel 9

1. På grundval av den oberoende expertkommitténs rapport skall ministerkommittén anta en resolution med en majoritet av de röstande. Om den oberoende expertkommittén finner att stadgan inte har tillämpats på ett tillfredsställande sätt skall ministerkommittén med två tredjedels majoritet av de röstande anta en rekommendation riktad till

observations qu'elles souhaiteraient lui transmettre dans le même délai.

2. Dans le cas où la réclamation est présentée par une organisation nationale d'employeurs ou de travailleurs, ou par une autre organisation non gouvernementale, nationale ou internationale, le Comité d'experts indépendants en informe, par l'intermédiaire du Secrétaire Général, les organisations internationales d'employeurs ou de travailleurs visées au paragraphe 2 de l'article 27 de la Charte, en les invitant à formuler des observations dans un délai qu'il aura fixé.

3. Sur la base des explications, informations ou observations soumises en application des paragraphes 1 et 2 ci-dessus, la Partie contractante mise en cause et l'organisation auteur de la réclamation peuvent soumettre par écrit tous renseignements ou observations supplémentaires dans un délai fixé par le Comité d'experts indépendants.

4. Dans le cadre de l'examen de la réclamation, le Comité d'experts indépendants peut organiser une audition avec les représentants des parties.

Article 8

1. Le Comité d'experts indépendants rédige un rapport dans lequel il décrit les mesures qu'il a prises pour examiner la réclamation et présente ses conclusions sur le point de savoir si la Partie contractante mise en cause a ou non assuré d'une manière satisfaisante l'application de la disposition de la Charte visée par la réclamation.

2. Le rapport est transmis au Comité des Ministres. Il est également communiqué à l'organisation qui a introduit la réclamation et aux Parties contractantes à la Charte, sans qu'elles aient la faculté de le publier.

Il est transmis à l'Assemblée parlementaire et rendu public en même temps que la résolution prévue à l'article 9 ou au plus tard dans un délai de quatre mois après sa transmission au Comité des Ministres.

Article 9

1. Sur la base du rapport du Comité d'experts indépendants, le Comité des Ministres adopte une résolution à la majorité des votants. En cas de constat, par le Comité d'experts indépendants, d'une application non satisfaisante de la Charte, le Comité des Ministres adopte, à la majorité des deux tiers des votants, une recommandation à l'adresse

den berörda fördragsslutande parten. I båda fallen skall endast de fördragsslutande parterna i stadgan vara röstberättigade.

2. På begäran av den berörda fördragsslutande parten kan ministerkommittén, om den oberoende expertkommitténs rapport tar upp nya frågor, med två tredjedels majoritet av de fördragsslutande parterna i stadgan, besluta att konsultera regeringskommittén.

Artikel 10

Den berörda fördragsslutande parten skall lämna upplysningar om de åtgärder den har vidtagit för att verkställa ministerkommitténs rekommendation i sin nästkommande rapport till generalsekreteraren enligt artikel 21 i stadgan.

Artikel 11

Artiklarna 1 till 10 i detta protokoll skall även tillämpas på de artiklar i del II av det första tilläggsprotokollet till stadgan med avseende på de stater som är parter i det protokollet i den mån dessa artiklar har antagits.

Artikel 12

De stater som är parter i detta protokoll anser att första stycken i bilagan till stadgan som hänför sig till del III skall tolkas på följande sätt:

"Denna stadga innehåller rättsliga förpliktelser av internationell karaktär, och tillämpningen av dem är inte underkastad annan kontroll än den som föreskrivs i del IV av stadgan och i bestämmelserna i detta protokoll."

Artikel 13

1. Detta protokoll skall stå öppet för underteckande av de medlemsstater i Europarådet som har undertecknat stadgan vilka kan uttrycka sitt samtycke till att vara bundna genom:

a) undertecknande utan förbehåll för ratificering, godtagande eller godkännande, eller
b) undertecknande med förbehåll för ratificering, godtagande eller godkännande, följt av ratificering, godtagande eller godkännande.

2. En medlemsstat i Europarådet får inte uttrycka sitt samtycke till att vara bunden av detta protokoll utan att den i förväg har rati-

de la Partie contractante mise en cause. Dans les deux cas, seules les Parties contractantes à la Charte peuvent prendre part au vote.

2. A la demande de la Partie contractante mise en cause, le Comité des Ministres peut, lorsque le rapport du Comité d'experts indépendants soulève des questions nouvelles, décider à la majorité des deux tiers des Parties contractantes à la Charte de consulter le Comité gouvernemental.

Article 10

La Partie contractante mise en cause donnera des indications sur les mesures qu'elle aura prises pour donner effet à la recommandation du Comité des Ministres dans le prochain rapport qu'elle adressera au Secrétaire Général en application de l'article 21 de la Charte.

Article 11

Les articles 1 à 10 du présent Protocole s'appliquent aussi aux articles de la partie II du premier Protocole additionnel à la Charte, à l'égard des Etats parties à ce Protocole, dans la mesure où ces articles ont été acceptés.

Article 12

Les Etats parties au présent Protocole considèrent que le premier paragraphe de l'annexe à la Charte, relatif à la partie III, se lit ainsi:

«Il est entendu que la Charte contient des engagements juridiques de caractère international dont l'application est soumise au seul contrôle visé par la partie IV de la Charte et par les dispositions du présent Protocole.»

Article 13

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe signataires de la Charte, qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par:

a) signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou
b) signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Un Etat membre du Conseil de l'Europe ne peut exprimer son consentement à être lié par le présent Protocole sans avoir antérieu-

ficerat stadgan eller samtidigt gör detta.

3. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

Artikel 14

1. Detta protokoll skall träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av en månad efter den dag då fem medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet enligt bestämmelserna i artikel 13.

2. För varje medlemsstat som därefter uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av protokollet skall det träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av en månad efter dagen för deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet.

Artikel 15

1. Varje stat får när som helst säga upp detta protokoll genom notifikation som överlämnas till Europarådets generalsekreterare.

2. Uppsägningen skall träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tidsrymd av tolv månader efter dagen då generalsekreteraren mottog notifikationen.

Artikel 16

Europarådets generalsekreterare skall notifiera Europarådets medlemsstater om

- a) undertecknande,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument,
- c) dag för detta protokolls ikraftträdande enligt artikel 14,
- d) varje annan åtgärd, notifikation eller förklaring som rör detta protokoll.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Strasbourg den 9 november 1995 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall överlämna en bestyrkt kopia till varje medlemsstat i Europarådet.

rement ou simultanément ratifié la Charte.

3. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 14

1. Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle cinq Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par le Protocole, conformément aux dispositions de l'article 13.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le Protocole, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 15

1. Toute Partie contractante peut, à tout moment, dénoncer le présent Protocole en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de douze mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 16

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera à tous les Etats membres du Conseil:

- a) toute signature;
- b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c) la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, conformément à l'article 14;
- d) tout autre acte, notification ou déclaration ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 9 novembre 1995, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.